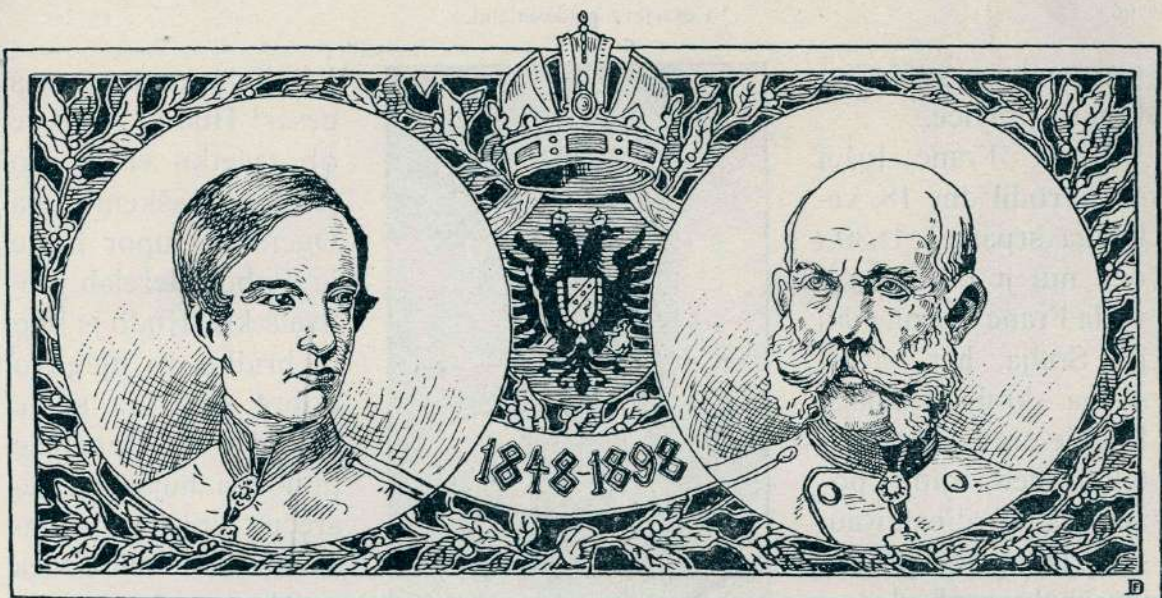

Cesarjeva petdesetletnica.

Dné 2. grudna t. l. praznuje Avstrija in praznuje v njej Slovenija svoj veliki cesarski praznik. Dasi mnogo Slovencev ne biva več pod avstrijskim orlom, vendar naš cesarski praznik bodo praznovali tudi oni. Kako bi ne! Saj Slovenec ne razume težko, kdo je tisti, kateremu pravimo kratko: „Naš cesar“. Petdeset let zaseda že avstrijski prestol cesar Franc Jožef I.: kdo bi ga torej ne poznal?

Velike ideje imajo že same na sebi moč, da vnemajo in gibljejo narode in posameznike. Ako se pa velike ideje združijo še z velikimi možmi, je njih moč v zgodovini človeštva nepremagljiva.

Mogočna Avstrija ima po svoji legi poklic in nalogo, da je v Evropi središče, srce. Ta naravna ideja zahteva seveda velike može, na katerih

se more kazati in uresničevati. Božja previdnost je pa tudi res dajala Avstriji velike može za vladarje, in zlasti v burnem, premenljivem najnovejšem času je dala našemu velikemu cesarju še dolgo vladarsko dobo. Gotovo je to velika sreča za Avstrijo, sreča tudi za Evropo.

Naš cesar, ki drži petdeset let svoje vladarsko žezlo, je veljavna moč med onimi, ki odločujejo usodo dežel in narodov. Zato pa nanj z zaupanjem zró avstrijski narodi, s spoštovanjem narodi neavstrijski.

Zlasti slovanski narodi v Avstriji pripoznavajo ob petdesetletnici cesarjevi radi in hvaležno, da jim je naš cesar navzlic največjim zaprekam pripomogel do enakopravnosti z drugimi narodi vsaj v načelu, čeprav se v istini ali v praksi boré z največjimi

težavami za svoje zakonite pravice.

Cesar Franc Jožef se je rodil dne 18. velikega srpana l. 1830.; oče mu je bil nadvojvoda Franc Karol, mati pa Sofija, hči bavarskega kralja Maksa. Imel je prav dobre učitelje, med njimi poznejšega kardinala Rauscherja, in se izuril in izvežbal v vseh vladarskih opravilih, zakaj čeprav ni bil cesarjev sin, vendar je bil zaradi družinskih razmer določen za prihodnjega vladarja.

Cesar Ferdinand, cesarja Franca I. († 1835) prvorojeni sin, je milo vladal Avstrijo do leta 1848. A to leto — pred petdeset leti torej — je po celi Avstriji zavihralo tako, da je cesar odložil žezlo, in tako je je dobil v roke (ker se je Franc Karol odpovedal svoji pravici do nasledstva) komaj 18letni Franc Jožef. Ta velevažni dogodek se je godil v Olomucu, kamor se je bila cesarska rodbina umaknila z Dunaja.

Odtlej pa do danes — koliko težav in brid-

kostij je pretrpel naš cesar! Hudo je bilo že ob začetku vlade, ko je bil na Laškem in na Ogerskem upor in se je v obeh deželah prelivala kri. Hudo je bilo in bridko za njegovo dobro srce, da se je deset let (1859) pozneje ponovila hujša, pa nesrečna vojska na Laškem. In še huje so ga zadele grozne izgube na severu l. 1866.

Jednako hudo mu denejo notranji boji posameznih narodov. Neizogibni so ti boji, zakaj vsak narod hrepeni po svobodi: toda v celoti so ti boji gotovo rane ne telesu naše države.

Bridkosti je užil naš cesar obilo zaradi nesreč v cesarski rodbini. Brata Maksimilijana so ustrelili v Meksiki, nesrečno smrt je storil cesarjev jedini sin Rudolf, in naposled je pred pragom petdesetletnice zapadla smrti še cesarju tako draga cesarica.

Naš cesar je med vladarji res vladar trpin; dolgo življenje mu je dolgo trpljenje. Pa prav tako očitno

je, da je med vladarji tudi najmirnejši in najpotrpežljivejši.

Mož vzvišenega duha in srca je želel videti svoje narode svobodne in srečne. Dal jim je ustavo; v državnih temeljnih postavah (iz l. 1867.) je izrečena za vse narode in tudi za vse posamezne državljane obširna svoboda. Na temeljne postave se opira tudi Slovenec, ko zahteva svojemu jeziku pravice v šolah in v uradih.

Tudi katoliški cerkvi je želel dati, kar je njenega, in katoličanom priskrbeti svobodo vesti. Toda lepo cesarjevo delo (iz l. 1855.) je uničeval sovražni duh časa.

Med raznimi avstrijskimi narodi sme Slovenec ponosno zatrjevati, da nikdar ni onečastil zvestobe do cesarja. Srce mu poka od žalosti, da mora celó zaradi te zvestobe, zaradi avstrijskega domoljubja mnogo trpeti, kakor se godi zlasti v Primorju. Toda cesar je zaščitnik pravice zatirancem: vstrajajmo v zvestobi, vstrajajmo v boju! Kje bo zmaga, to ni dvomno.

Zato pa Slovenija ob cesarskem jubileju ne samo hvaležno in zaupno

stopa pred svojega vladarja, ampak tudi proseče. Polaga mu na glavo venec častni — venec hvaležnosti; z zaupanjem se oklepa njegovega prestola, a tudi s prošnjami obstaja pred njim, da naj nas brani — sam trpin tudi usmiljen do trpinov Slovencev.

Dal Bog, da prinese naš cesarski jubilej notranji mir v Avstriji! Da bi spoznali vsi narodi jedino podlago medsebojnega delovanja: pravico! Kjer imajo razni narodi vladarja svojega kot vsem jednako dobrega očeta, ne bo jeden narod gospodoval, a drugi služil, temveč vsi naj delujejo kot enakorodni bratje v ljubezni in spoštovanju za prospeh svoj, nikdar ne v škodo drugemu, pa s tem tudi za prospeh skupne domovine — velike Avstrije.

V takem avstrijskem domoljubju kličemo tudi mi ob petdesetletnici cesarju: *Bog poživi, Bog potolaši, Bog ohrani milega cesarja Franca Jožefa I. do skrajnjih mej človeškega življenja, in njegova dela blagoslovi s nebes Vsemogočni!*

